

Sygn. III C 969/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariusz Solka

Protokolant: sekretarz sądowy Magdalena Zembrzuska

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2016 r. w Warszawie na rozprawie sprawy

z powództwa K. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej

o ochronę dóbr osobistych

orzeka:

1. powództwo oddala;
2. zasądza od powoda K. K. na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa reprezentującej w niniejszym postępowaniu Skarb Państwa - Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zastępstwa procesowego;
3. odstępuje od obciążania powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi przejmując je na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie.

SSO Mariusz Solka

Sygn. akt: III C 969/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 sierpnia 2015 r. powód K. K. wniósł o zobowiązanie pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej do przeproszenia go za dokonane naruszenia jego dóbr osobistych, których skutków nie da się usunąć poprzez zamieszczenie na koszt pozwanego w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się wyroku na stronie internetowej Lex N. w dziale „Ogłoszenia i komunikaty” czcionką V., rozmiar „small” z pojedynczą interlinią tekstu: „Wyrażam ubolewanie, że Centralny Zarząd Służby Więziennej dopuścił się naruszenia dóbr osobistych Pana K. K. poprzez umieszczenie go w jednostkach penitencjarnych niespełniających standardów cywilizowanego państwa i za wszystkie wyrządzone Panu K. K. szkody niematerialne szczerze przepraszam”, dostępnego przez 30 dni, oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 80.000,00 (osiemdziesiąt tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 5.000,00 (pięć tysięcy) złotych na cel (...) na rzecz Fundacji (...) oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (dowód: pozew k. 2-6v).

W uzasadnieniu pozwu podniesiono, że przeludnienie cel, w których był izolowany powód powodowało u niego brak komfortu psychicznego, utrudniało zachowanie prywatności i intymności. Ponadto powodowało częste konflikty i agresje więźniów osadzonych wraz z powodem, co skutkowało dyskomfortem oraz narastającym strachem, niepokojem o własne zdrowie i życie, co stanowiło naruszenie jego dóbr osobistych. Jako naruszające jego dobra osobiste powód wskazał również stan techniczny cel w których przebywał tj. wilgoć tam panującą oraz zagrzybione ściany, a także brak możliwości ich wietrzenia, co wpłynęło na pogorszenie się stanu zdrowia oraz samopoczucia powoda. Jako naruszające prawo do intymności powód wskazał, konieczność korzystania z kąpek sanitarnych nieoddzielonych od reszty pomieszczenia mieszkalnego, ograniczony przydział środków higieny osobistej, a także brak dostępu do ciepłej wody, co utrudniało przede wszystkim utrzymanie czystości. Powód wskazał również na ograniczony dostęp do więziennej służby zdrowia, która w ocenie powoda była opieszala i niewystarczająca, z odczuwalnymi dla powoda brakami w personelu. Dodatkowo powód wskazał, że z uwagi na zbyt długie oczekiwanie na wizytę u stomatologa koniecznym było usunięcie mu dwóch zębów (pozew k. 2-6v).

Pismem z dnia 21 lipca 2016 r. powód K. K. sprecyzował dochodzone przez siebie roszczenie w ten sposób, że wskazał, iż wiąże swoje żądania z pobytem w Areszcie Śledczym w C. i Oddziałem Zewnętrznym W.(...) za okres 25 lipca 2008 r.- 06 maja 2010 r. oraz w Zakładzie Karnym w H. za okres 16 lipca 2007 r.- 31 grudnia 2004 r. (pismo k. 417).

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa – Centralny Zarząd Służby Więziennej wniósł o oddalenie powództwa w całości, podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w zakresie kosztów zastępstwa procesowego zasądzenie ich według norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, stosownie do treści art. 11 ust 3 ustawy z dnia 08 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Ponadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia objętego powództwem (odpowiedź na pozew k.60-78).

W uzasadnieniu pisma pozwany zakwestionował powództwo co do zasady, wskazując, że Skarbowi Państwa nie można przypisać bezprawności działania, gdyż warunki odbywania kary pozbawienia wolności zapewniane przez pozwanego odpowiadały obowiązującym w tym zakresie normom prawnym. Jednocześnie podniesiono, że powód nie wykazał istnienia szkody oraz jej wysokości, a także związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem pozwanego a deklarowaną szkodą. Natomiast w zakresie zarzutu przedawnienia, pozwany wskazał, że dotyczy on roszczeń obejmujących zdarzenia dotyczące okresu powyżej 3 lat wstecz od daty wniesienia powództwa tj. tych które miały miejsce przed lipcem 2012 r. (odpowiedź na pozew k.60-78).

Sąd Okręgowy, ustalił następujący stan faktyczny:

Powód K. K. przebywał w Zakładzie Karnym w H. w okresie od dnia 16 lipca 2004 r. do dnia 31 grudnia 2004 r. W tym okresie od dnia 16 lipca 2004 r. do dnia 21 lipca 2004 r. był osadzony w celi nr 43, o powierzchni 18,11 m², przeznaczonej dla 6 więźniów, następnie od dnia 21 lipca 2004 r. do dnia 26 października 2004 r. przebywał w celi nr 40 o powierzchni 17,66 m², przeznaczonej dla 5 osadzonych. W okresie od 26 października 2004 r. do 07 grudnia 2004 r. był osadzony w celi nr 35, o powierzchni 24,52 m², przeznaczonej dla 8 osadzonych, a w okresie od 07 grudnia 2004 r. do 31 grudnia 2004 r. przebywał w celi nr 80, o powierzchni 18,01 m², gdzie przebywało 6 osadzonych (dowód: notatka służbowa Kierownika Działu Ewidencji k. 80).

Powód podczas osadzenia w Zakładzie Karnym w H. mógł uczestniczyć w szeregu zajęć kulturalno – oświatowych, imprezach sportowych, a także w kursach specjalistycznych i zawodowych. W jednostce penitencjarnej w ramach organizowania czasu wolnego, pobudzania aktywności osadzonych realizowane są koła zainteresowań takie jak: muzyczne, szachowe, plastyczne, geograficzne i historyczne. Odbywały się tam również turnieje: gier komputerowych, tenisa stołowego, mini piłki nożnej, piłki nożnej oraz spektakle i koncerty. Osadzeni mogli korzystać ze świetlic, gdzie mieli możliwość skorzystania ze stołu do gry w tenisa stołowego czy też korzystania z „piłkarzyków”. W świetlicy więźniowie mogą oglądać również telewizję (dowód: notatka służbowa k. 82, informacja o działalności k. 88-91).

Wyposażenie cel mieszkalnych w Zakładzie Karnym w H., w których przebywał powód, było zgodne z obowiązującymi w trakcie osadzonego przepisami, tj. rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Każdy osadzony miał do użytku m.in. łóżko, materac, pościel, koce, szafki i taborety. Wszystkie te przedmioty, które osadzeni otrzymywali z Zakładu Karnego były w odpowiedniej jakości, a w przypadku, gdy nie były to rzeczy nowe, przed ponownym wydaniem poddawano je praniu lub czyszczeniu. W zakresie utrzymywania w jednostce penitencjarnej porządku i higieny, Zakład Karny w H. współpracował z firmą zewnętrzną Zakładem (...), Dezynsekcji Dezynfekcji F. J. z siedzibą w miejscowości P.. Kąciki sanitarne w ZK w H. znajdujące się w celach mieszkalnych były trwale wydzielone od pozostałej części w sposób zapewniający intymność, a w celach funkcjonowała sprawna wentylacja grawitacyjna, a dodatkowo osadzeni mieli możliwość otwierania okien i wietrzenia pomieszczeń. Cele mieszkalne miały zapewnione oświetlenie dzienne, dostosowane do jego przeznaczenia, kształtu i wielkości, z uwzględnieniem warunkach określonych w ogólnych przepisach bezpieczeństwa i higieny pracy. Natomiast kąpiele osadzonych realizowane są zgodnie z art. 102 k.k.w. oraz regulaminu organizacyjno- porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności i regulaminu organizacyjno- porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania, co najmniej raz w tygodniu (dowód: notatka służbowa Kierownika Działu Kwaternistrzowskiego k. 83-85, protokół kontroli przewodów kominowych k. 86).

W 2004 r. w Ambulatorium Zakładu Karnego w H. byli zatrudnieni następujący lekarze trzech – lekarzy internistów oraz odpowiednio lekarz laryngolog, lekarz psychiatra, neurolog, stomatolog oraz specjalista z zakresu ortopedii i chirurgii. Dodatkowo oprócz lekarzy w Ambulatorium służbę pełniły 4 – pielęgniarki (dowód: notatka służbowa starszego inspektora ds. kadr, szkolenia i socjalnych k. 87).

W stosunku do powoda K. K., wychowawcy wielokrotnie zwracali się do Dyrekcji Zakładu Karnego o udzielenie mu nagrody w postaci możliwości odbycia przez niego dłuższego widzenia się z osobami go odwiedzającymi tj. w wymiarze 90 lub 120 minut. Wnioski te rozpatrywane były pozytywnie (dowód: wnioski o udzielenie nagrody k. 95-100).

Powód K. K. w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w H. nie składał żadnych skarg związanych z jego osadzeniem w przedmiotowej jednostce penitencjarnej, brak jest wpisów w rejestrach skarg również z kolejnych lat tj. już po zakończeniu odbywania przez niego kary w tym Zakładzie Karnym (dowód: notatka służbowa inspektora ds. organizacyjno- prawnych k. 81).

W okresie od 25 lipca 2008 r. do dnia 06 maja 2010 r. oraz od dnia 18 stycznia 2011 r. do 27 listopada 2012 r. powód przebywał w Areszcie Śledczym w C.. Powód w trakcie osadzenia w tej jednostce penitencjarnej przebywał w 23 różnych celach mieszkalnych, był on osadzony w celach przeznaczonych odpowiednio dla 2, 3,4,5, 8, 18 osób. Powierzchnia tych cel wynosiła od 8,64 m², w przypadku celi przeznaczonej dla dwóch osadzonych, do 55,70m² w celach przeznaczonych dla 18 osób. W każdej z tych cel zachowana była norma o przeznaczeniu co najmniej 3m² powierzchni na jednego osadzonego (dowód: notatka służbowa kierownika działu ewidencji k. 110-110v, wykaz pomieszczeń k. 111-113).

W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w C. powodowi wielokrotnie zezwalano na opuszczenie jednostki penitencjarnej celem m.in. odwiedzenia rodziny (dowód: zrealizowane zezwolenia na opuszczenie jednostki penitencjarnej k. 121-124).

Powód K. K. w Areszcie Śledczym w C. korzystał również z opieki medycznej. W dniu 16 lutego 2004 r. poddany został okresowym badaniom stomatologicznym oraz badaniom profilaktycznym, korzystał również z porad specjalisty chirurga – traumatologa. Powód był wielokrotnie doraźnie zaopatrywany z powodu przeziębień, był również leczony m.in. z powodu zaplenia spojówek, krótkotrwałego bólu w klatce piersiowej, podwyższonego ciśnienia tętniczego. Wykonano mu badanie rtg płuc, które nie wykazało żadnych nieprawidłowości. Powoda po zaordynowaniu mu leczenia poddawano następnie badaniom kontrolnym, w trakcie których nie zgłaszał już zbliżonych dolegliwości (dowód: dokumentacja medyczna k. 126-136, notatka służbowa k. 183, książka zdrowia osadzonego k. 272-288).

W okresie od 01 grudnia 2008 r. do 06 maja 2010 r. powód przebywał w Oddziale Zewnętrznym Aresztu Śledczego w W. (...)od dnia 27 stycznia 2010 r. skierowano go do oddziału otwartego, który stanowi najwyższy i najkorzystniejszy etap odbywania kary dla skazanych w ramach istniejącej w systemie penitencjarnym wolnej progresji. W tej jednostce penitencjarnej cele mieszkalne pozostają otwarte przez całą dobę, co umożliwia dowolne przemieszczanie się skazanych pomiędzy celami mieszkalnymi oraz przebywanie w innych pomieszczeniach w obrębie oddziału mieszkalnego. Dodatkowo skazani mogą codziennie wychodzić na spacerów bez ograniczeń w godzinach od 08:00 do 17:00. (dowód: notatka służbowa k. 184-186,teczka osobopozwacza k. 188-189).

W oddziale tym zachowane były kryteria rozmieszczenia osób pozbawionych wolności, a także dyspozycji zawartych w przepisach dopuszczających w warunkach niezapewnienia normy 3m², a wyposażenie cel mieszkalnych było zgodne z obowiązującymi przepisami. W celach mieszkalnych zapewnione jest prawidłowa wentylacja oraz możliwość swobodnego otwierania okien. Pomieszczenia toalet oraz łaźni mieszczą się poza obrębem cel mieszkalnych, a kąpiel odbywa się dwa razy w tygodniu (dowód: notatka służbowa k. 184-186).

Powód K. K. w warunkach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosi poniżej 3m² przebywał przez okres 28 dni, od dnia 11 grudnia 2009 r., na mocy decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w C.. Powód został wówczas pouczony o możliwości zaskarżenia decyzji dyrektora w terminie 7 dni do Sądu Okręgowego, III Wydział Penitencjarny, w C., jednakże z tego prawa nie skorzystał (dowód: notatka służbowa k. 184-186, historia rozmieszczenia k. 187).

W czasie przebywania przez powoda w Oddziale Zewnętrznym Aresztu Śledczego w W. Górnym świadczenia zdrowotne udzielane były przez lekarza oddziału 3 razy w tygodniu, w przypadku porad specjalistycznych korzystano z pomocy lekarzy zatrudnionych w Areszcie Śledczym w C. i B. oraz w placówkach poza więziennych. Natomiast w razie wystąpienia konieczności udzielenia szybkiej interwencji pomoc medyczna udzielana była przez zespół Pogotowia (...) (dowód: notatka służbowa k. 184-186).

Powód wielokrotnie korzystał z widzeń i przepustek poza terenem zakładu karnego mi.in. w czasie odbywania kary pozbawienia wolności uczestniczył w chrzcie syna. W Oddziale Zewnętrznym Aresztu Śledczego w W.(...)m ukończył on również trzy programy resocjalizacyjne o charakterze edukacyjno- korekcyjnym oraz kurs „technolog robót wykończeniowych”. Powód uczestniczył w Edukacyjnym Programie Profilaktyki Alkoholowej, był również zatrudniony na stanowisku ślusarza – pracownika fizycznego, pomocnika palacza (dowód: notatka służbowa k. 184-186, zaświadczenie k. 196, notatki wychowawcy k. 199-200, certyfikat k. 230-231, certyfikat k. 232, zaświadczenia k. 233, notatka k. 247, zaświadczenie lekarskie k. 248, karta szkolenia wstępnego k. 249, zaświadczenie lekarskie k. 251, karta szkolenia wstępnego k. 256, zaświadczenie lekarskie k. 257, skierowanie k. 258-259, wnioski i prośby k. 215-224, k. 238, k. 240-242, k. 260-267).

Powód przez cały czas pobytu w tymże oddziale nie zgłaszał żadnych uwag i skarg dotyczących warunków bytowych panujących w celach mieszkalnych oraz niewłaściwe traktowanie przez funkcjonariuszy i pracowników. Powód w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w Oddziale Zewnętrznym Aresztu Śledczego w W. Górnym zgodnie funkcjonował z innymi osadzonymi, odnosił się z szacunkiem w stosunku do przełożonych, stosował się do postanowień regulaminu organizacyjno- porządkowego wykonania kary i poleceń przełożonych (dowód: notatka służbowa k. 184-186, rozmowa wstępna k. 191-194, rozmowa po przetransportowaniu k. 195, ocena okresowa k. 202-209, notatka psychologa k. 210 wnioski i prośby k. 215-224, k. 238, k. 240-242, k. 260-267).

W Zakładzie Karnym w Ł., będący jednostką penitencjarną typu półotwartego, powód K. K. przebywał w okresie od 28 listopada 2012 r. do 16 lipca 2013 r., przez cały ten okres zakwaterowany był w celi nr (...), o powierzchni 26,67 m², która przeznaczona była dla 8 osadzonych (dowód: historia rozmieszczenia k. 137, notatka służbowa kierownika działu kwatermistrzowskiego k. 138-142).

Cele mieszkalne w Zakładzie Karnym w Ł. wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy według obowiązujących norm tj. łóżko dla każdego osadzonego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek, taboretów oraz środków do

utrzymania czystości w celi. Sprzęt ten jest utrzymywany w stanie sprawności technicznej i zdalny do użytku. Cele mieszkalne posiadają odpowiednie warunki higieniczne, zapewniony dostęp świeżego powietrza, odpowiednią do pory roku temperaturę – według norm określonych dla pomieszczeń. Każda cela posiada uchylne okno, umożliwiające dostęp oświetlenia naturalnego, a także gwarantujące możliwość wywietrzenia celi. Sanitariaty są ogólnodostępne i nie są usytuowane w celach mieszkalnych, co jest dopuszczalne dla zakładów karnych typu półotwartego, jednocześnie ich położenie umożliwia ich niekrępujące użytkowanie. Osadzeni mają stały dostęp do zimnej wody, trzy razy dziennie również dostarczana ciepła woda do ogólnodostępnych sanitariatów, mają oni również możliwość skorzystania z kąpieli po wyrażeniu takiej woli (dowód: notatka służbowa kierownika działu kwatermistrzowskiego k. 138-142, protokół kontroli przewodów kominowych k. 143, protokół kontroli stanu technicznego budynku k. 144-146).

Powód w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w Ł. miał zapewniony dostęp do zajęć sportowych i kulturalno-oświatowych. Powód K. K. miał możliwość korzystania z biblioteki i czytelnicy, a także świetlicy, gdzie osadzeni mają możliwość oglądania telewizji. Będąc w ZK w Ł. powód dwukrotnie (w ramach wyróżnienia) korzystał z możliwości wzięcia udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych (25 maja 2013 r.) oraz sportowych (13 czerwca 2013 r.) organizowanych przez administrację ZK poza terenem jednostki penitencjarnej (dowód: notatka służbowa k. 147-148).

Powód K. K. w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w Ł. miał zapewniony dostęp do opieki medycznej przez 5 dni w tygodniu, opiekę medyczną w dni wolne od pracy osadzeni mogli uzyskać w warunkach wolnościowych. Powód trzykrotnie korzystał z pomocy medycznej w okresie osadzenia w Zakładzie Karnym w Ł., na kolejne wizyty, na które dokonał zapisu nie stawiał się. Dodatkowo personel medyczny w tej jednostce penitencjarnej sprawował nadzór nad zażywaniem przez powoda lekami poprzez zapewnianie ciągłości przyjmowania przez niego leków na nadciśnienie tętnicze i depresję. Powód również dwukrotnie korzystał pomocy stomatologa, w trakcie tych wizyt zostały mu zabezpieczone dwa ubytki próchnicowe, a żaden z zębów leczonych w tamtejszym gabinecie nie został usunięty (dowód: notatka służbowa k. 405, 406).

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał w oparciu o powołane wyżej dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, które Sąd uznał za wiarygodne w całości, albowiem nie budziły one wątpliwości co do swojej autentyczności i wiarygodności, a ponadto nie były one kwestionowane przez strony, a nadto częściowo na zeznaniach świadków.

Sąd za częściowo wiarygodne, a tym samym przydatne do ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie uznał zeznania świadka P. R. (k. 344-345). Za wiarygodne i znajdujące oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym Sąd uznał zeznania świadka w zakresie jakim odnosiły się do okresu czasu, w jakim świadek był osadzony w Zakładzie Karnym w Ł., a także dotyczące możliwości korzystania przez powoda ze świetlicy, biblioteki oraz właściwej wentylacji i oświetlenia w celi mieszkalnej, które zapewniały okna. Sąd nie dał wiary depozycjom świadka P. R. w zakresie jakim dotyczyły więziennej służby zdrowia, gorszego traktowania powoda przez wychowawców w tym ZK.

Sąd odmówił wiary zeznaniom powoda (płyta CD k. 402) w zakresie, w jakim wskazał on, na szereg nieprawidłowości panujących w poszczególnych zakładach karnych, w których przebywał. Powyższe okoliczności nie znalazły bowiem potwierdzenia w dowodach zgromadzonych w niniejszej sprawie, a w ocenie Sądu, miały one na celu jedynie wzmocnienie argumentacji strony powodowej ukazującej złe warunki mieszkalne panujące w przedmiotowych jednostkach penitencjarnych, zmierzające do skłonienia Sądu do uwzględnienia powództwa zgłoszonego w rozpoznawanej sprawie.

Generalnie wskazać należy, iż poza własnymi twierdzeniami co do nieprawidłowych warunków w jakich odbywał karę pozbawienia wolności (w tym podnoszenia zarzutu pobytu w przeludnionych celach), powód wystąpił jedynie z wnioskiem o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka P. R. na okoliczność przebywania świadków z powodem w celach o standardach niespełniających wymogu zapewnienia powierzchni 3m² na osobę oraz warunków bytowych panujących w zakładach penitencjarnych, które Sąd w przeważającej części uznał za niewiarygodne. Ponadto podnoszone argumenty zostały skutecznie zaprzeczone przedłożonymi przez stronę pozwaną dokumentami.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka J. O. powołanego na okoliczność warunków socjalno- bytowych panujących w Areszcie Śledczym w C. (k. 424) oraz świadka M. M. przywołanego na okoliczność zasad rozmieszczenia osadzonych w celach i zaludnienia Aresztu Śledczego w C. (k. 424) w ocenie Sądu przeprowadzenie tych dowodów zmierzało jedynie do przedłużenia postępowania albowiem okoliczności te zostały już przez pozwanego wykazane za pomocą stosownych dokumentów a nadto z uwagi na skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia w odniesieniu do pobytu powoda w AŚ C..

Sąd oddalił również wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry (k. 424), który został powołany na okoliczność wpływu osadzenia w przeludnionych celach, warunków higieniczno- sanitarnych w okresie osadzenia powoda na stan jego zdrowia psychicznego. W ocenie Sądu przeprowadzenie tego dowodu miało jedynie na celu wydłużenie niniejszego postępowania, gdyż powód w żaden sposób nie wykazał, że przebywał w celach przeludnionych, nieudowodniona pozostaje również fakt, przebywania przez powoda w celach mieszkalnych, które nie odpowiadały warunkom higieniczno- sanitarnych przewidzianych w odpowiednich przepisach. Mając to na względzie brak było podstaw do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego psychiatry.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

W ocenie Sądu powództwo w niniejszej sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie w jakimkolwiek zakresie.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Zaś art. 24 § 1 k.c. stanowi, że ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Natomiast art. 448 k.c. stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie I ACa 1150/06 (tak: wyrok z dnia 24 lipca 2008 r., OSAW 2008/4/110) w przypadku naruszenia dóbr osobistych bezprawnym działaniem sprawcy pokrzywdzonemu przede wszystkim przysługują środki o charakterze niemajątkowym przewidziane w art. 24 k.c., a w przypadku gdy działanie naruszydźciela jest także zawinione środki o charakterze majątkowym, o których stanowi art. 448 k.c. Przy czym warto zwrócić uwagę, iż obydwa roszczenia mają charakter samodzielny i pokrzywdzonemu przysługuje prawo ich wyboru, zaś Sądowi pozostawiona jest ocena celowości przyznania ochrony w żądanej formie, jego adekwatności do rodzaju naruszonego dobra, a przede wszystkim rozmiaru doznanej krzywdy. Przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego podstawowym kryterium oceny sądu winien być rozmiar ujemnych następstw w sferze psychicznej pokrzywdzonego bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest zrekompensowanie oraz złagodzenie doznanej krzywdy moralnej. Z tych też względów Sąd jest zobowiązany ustalić zakres cierpień pokrzywdzonego, a przy ocenie tej przesłanki nie może abstrahować od wszystkich okoliczności towarzyszących powstaniu krzywdy. Warto podkreślić, iż znikomość ujemnych następstw może być podstawą do oddalenia powództwa o przyznanie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego.

Wskazując na brzmienie powyższych przepisów prawnych w pierwszej kolejności wymaga rozważania czy w ogóle doszło do naruszenia dóbr osobistych, a jeśli tak to jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone podczas pobytu we wspomnianych zakładach penitencjarnych. Należy podkreślić, że doktryna i orzecznictwo stoją zgodnie na stanowisku, że przy ocenie zaistnienia naruszenia dobra osobistego należy posługiwać się kryteriami obiektywnymi, nie zaś kierować się jedynie odczuciami o charakterze subiektywnym osoby występującej o przyznanie ochrony. Takie

stanowisko zajął Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 26 października 2001 roku (V CKN 195/01, LEX nr 53107), w którym stwierdził, że ocena, czy cześć człowieka została zagrożona bądź naruszona, musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych. Istotne jest bowiem nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna reakcja opinii publicznej. Nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego, jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie (uzasadnienie wyroku z dnia 08 maja 2009 roku w sprawie VI ACa 1242/08), spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych, bowiem należy mieć na uwadze również zobiektywizowaną ocenę zewnętrzną. Należy przy tym zaznaczyć, że konieczne jest także zachowanie umiaru i nie może nadużywać instrumentów prawnych właściwych tej ochronie do przypadków drobnych, opierających się w głównej mierze na subiektywnych odczuciach zainteresowanego, gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony.

W niniejszej sprawie powód uzasadniając swoje żądanie wskazał, że regularnie osadzano go w przeludnionych celach, gdzie często dochodziło do słownych utarczek między współwięźniami, co wywołało u powoda dyskomfort oraz niepokój o własne zdrowie i życie. Ponadto w ocenie powoda kąci sanitarne w celach, w których przebywał były niewystarczająco wydzielone od części mieszkalnej celi, co wzbudzało u niego dyskomfort. Powód podniósł również zarzuty dotyczące nieodpowiedniego oświetlenia celi, niemożności jej wietrzenia zarówno latem jak i zimą, a także w zakresie zbyt restrykcyjnego przydziału środków czystości w tym papieru toaletowego. Zarzuty naruszenia dóbr osobistych powoda dotyczyły również zbyt długiego oczekiwania na wizyty u lekarzy specjalistów podczas jego przebywania w zakładach karnych.

W ocenie powoda to Centralny Zarząd Służby Więziennej ponosi pełną odpowiedzialność za istnienie złych warunków bytowych w zakładach penitencjarnych, które to naruszają jego dobra osobiste, a także wywierają na negatywny wpływ na jego zdrowie zarówno psychiczne jak i fizyczne.

Na wstępie wskazać należy, że w ocenie Sądu, zasługiwał zaś na uwzględnienie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia dochodzonych przez powoda roszczeń, który stał się podstawą oddalenia powództwa w znacznej części. Zgodnie bowiem z art. 442⁽¹⁾ k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Zauważyć należy, że o „dowiedzeniu się o szkodzie” można mówić wtedy, gdy poszkodowany „zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”; inaczej rzecz ujmując, gdy ma „świadomość doznanej szkody”. Szkoda przyszła powstaje nie jednocześnie, lecz dopiero za jakiś czas po zdarzeniu powodującym powstanie szkody, jako jego konieczna konsekwencja. Dopóki tak rozumiane dowiedzenie się o szkodzie nie nastąpi, dopóty bieg przedawnienia w ogóle nie może się rozpocząć (tak: wyrok SN z 21 października 2011 r., IV CSK 46/2011, Lexis.pl nr 4376132).

W przedmiotowej sprawie niewątpliwym jest, że powód od chwili zaistnienia zdarzenia był świadomy szkody, jaka zaistniała, ponadto wiedział, kogo obciąża obowiązek jej naprawienia. Roszczenie dotyczy naruszenia jego dóbr osobistych związanych z osadzeniem w jednostkach penitencjarnych, dlatego też nie sposób uznać, że powód dopiero w 2015 r. powziął wiedzę przebywaniu przez niego w przeludnionych celach w 2004 r., jak również nie sposób uznać, że skutki powyższego zaczął odczuwać dopiero po takim czasie. W związku z powyższym, termin przedawnienia roszczenia należy liczyć od dnia wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę.

Powództwo zostało wniesione do Sądu w dniu 21.08.2015 roku (data prezentaty), w związku z czym należy uznać za przedawnione roszczenia powoda związane z pobytem w zakładach penitencjarnych sprzed 21.08.2012 roku.

Mając na względzie powyższe uznać należało, że roszczenie powoda związane z jego osadzeniem w Zakładzie Karnym w H. w okresie od lipca 2004 r. do 06 grudnia 2004 r. uległo przedawnieniu w 2007 r., żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w związku z jego pobytem Areszcie Śledczym w C. w dniach 25 lipca 2008 r. do dnia 01 grudnia 2008 r. przedawniło się w 2011 r., natomiast roszczenie związane z osadzeniem w Oddziale Zewnętrznym w W. Górnym w okresie od dnia 01 grudnia 2008 r. do dnia 27 stycznia 2010 r. uległo przedawnieniu najpóźniej w 2013 r.

Podkreślić należy, że powód z niniejszym powództwem wystąpił w sierpniu 2015 r., więc niewątpliwie po upływie terminu przedawnienia tychże roszczeń.

Niejako na marginesie zauważyć należy, że uwzględniając jedynie sprecyzowanie powództwa dokonane w dniu 21 lipca 2016 r. przez profesjonalnego pełnomocnika powoda, jego roszczenia należało uznać w całości za przedawnione. Jednakże mając na względzie zarówno argumentację pozwu, jak i zeznania powoda K. K. uznać należało, że jego roszczenie obejmuje również jego pobyt w Zakładzie Karnym w Ł., który miał miejsce od dnia 28 listopada 2012 r. do dnia 16 lipca 2013 r.

Roszczenie powoda w tym zakresie należało uznać za nieprzedawnione, jednocześnie zauważyć należy, że zgodnie z treścią art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Należy przy tym pamiętać, że twierdzenie istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (tak: wyrok SN z dnia 22 listopada 2001r., I PKN 660/00).

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów podniesionych przez powoda wskazać należy, że nie wykazał on, że przebywał w przeludnionych celach, ponadto z okoliczności ustalonych w przedmiotowym postępowaniu wynikają okoliczności przeciwne. Jak wynika z dokumentacji przedstawionej przez pozwanego, historii rozmieszczenia powoda w poszczególnych zakładach karnych oraz informacji o powierzchni cel, w żadnym okresie objętym pozwem, powód nie przebywał w celach o pow. poniżej 3m² na jednego osadzonego. Nie wydane były także wobec powoda, w trakcie jego osadzenia w Zakładzie Karnym w Ł., decyzje o umieszczeniu w warunkach przeludnienia. Oczywiście powszechnie znany jest problem z przeludnieniem w polskich zakładach karnych, jednakże z uwagi na orzecznictwo sądowe stan ten się zmienia, w kierunku wyeliminowania tego typu nieprawidłowości. Zważywszy na ugruntowane w tej kwestii orzecznictwo ETPCz, jednostki penitencjarne dokładają starań aby minimum zagwarantowane przepisami dla skazanych było zapewnione. Opieranie zatem powództwa na ogólnie podnoszonym zarzucie pobytu w przeludnionych celach nie może się ostać, w sytuacji gdy powód nie jest w stanie procesowo udowodnić, w jakim konkretnie okresie, w jakich celach przebywał, i z jaką ilością współosadzonych.

W zakresie niewłaściwego wyposażenia celi, zbyt rygorystycznej reglamentacji środków czystości przysługujących więźniom podkreślić należy, że w stosunku do każdej z cel w której przebywał powód elementy te zgodne są ze Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Odnosząc się do zarzutu powoda dotyczącego niewystraczającego dostępu do służby zdrowia, brak indywidualnego podejścia do osadzonego jako pacjenta, a przede wszystkim zbyt długiego oczekiwania na wizytę u stomatologa, co skutkowało usunięciem u powoda dwóch zębów, wskazać należy, że okoliczności te pozostały przez powoda nieudowodnione.

Jednocześnie jak wynika z notatek urzędowych przedłożonej przez pozwanego, a sporządzonych przez pracowników Ambulatorium z Izłą (...) Zakładu Karnego w Ł., powód jedynie trzykrotnie skorzystał z porady lekarza, w tym raz został wezwany przez lekarza celem przeprowadzenia rutynowego badania i zapoznania się ze stanem zdrowia osadzonego. Na pozostałe wizyty się nie stawił, pomimo wcześniejszego zapisu. Powodowi podawano leki związane z nadciśnieniem tętniczym i depresją, na które cierpiał, skutecznie wyleczono mu również zmiany skórne. Ponadto jak wynika z notatki urzędowej lekarza medycyny, to personel ambulatorium dbał o to aby powód zachowywał ciągłość leczenia nadciśnienia poprzez nadzorowanie terminu, kiedy powodowi kończył się zapas zaordynowanych leków, z uwagi na brak wystarczającej staranności powoda w tym zakresie.

Również lekarz stomatolog z Ambulatorium Zakładu Karnego w Ł. zaprzeczył ażeby powodowi w niewłaściwy sposób była udzielana pomoc stomatologiczna. Podkreślił przy tym, że jak wynika z dokumentacji medycznej powoda, dwukrotnie zgłosił się on do stomatologa . Na pierwszej wizycie zostały mu zabezpieczone dwa głębokie ubytki próchnicowe, na drugiej wizycie ubytek kolejnego zęba został mu wypełniony. Brak jest przy tym informacji, potwierdzających twierdzenia powoda, że w trakcie pobytu w ZK w Ł. zostały mu usunięte dwa zęby.

Na uwzględnienie nie zasługuje również zarzut dotyczący nie wydzielenia w wystarczającym stopniu kąćków sanitarnych w celach mieszkalnych, gdyż jak wskazano już powyżej ZK w Ł. był zakładem karnym typu półotwartego, więc kąćki sanitarne znajdowały się poza obszarem celi mieszkalnej.

Analiza wszystkich zgłoszonych przez powoda zarzutów dotyczących osadzenia go w poszczególnych zakładach karnych oraz zgromadzonego materiału dowodowego uprawnia do stwierdzenia, że nie doszło w przypadku powoda K. K. do naruszenia jego dóbr osobistych. Jak wskazano powyżej pomimo, że obowiązek wykazania, że dokonane naruszenie dotyczące warunków panujących w zakładach karnych nie jest bezprawne ciąży na pozwanym, to jednak nie można pominąć wspomnianego wcześniej wynikającego z art. 6 k.c. ciężaru dowodu, który w zakresie wykazania, że rzeczywiście doszło do naruszenia dóbr osobistych ciąży na powodzie. Mając na względzie powyższe raz jeszcze należy stwierdzić, że nie powód nie udowodnił, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych.

Reasumując, zdaniem Sądu brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia z tytułu warunków odbywania przez niego kary pozbawienia wolności oraz naruszenia dóbr osobistych z uwagi na przedawnienie roszczenia w przeważającej części, a także jego nieudowodnienie w zakresie żądania zasądzenia zadośćuczynienia w związku z jego pobytem w Zakładzie Karnym w Ł..

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, iż w judykaturze ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych (tak m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 roku, II PK 245/05, OSNP 2007/7-8/101). Zasądzenie zadośćuczynienia ma charakter fakultatywny i od oceny sądu opartej na analizie konkretnych okoliczności danej sprawy zależy przyznanie pokrzywdzonemu ochrony w tej formie (tak m.in.: wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 11 stycznia 2007 roku w sprawie I ACa 833/06).

Mając na uwadze okoliczności wskazane powyżej Sąd oddalił powództwo w całości, co znalazło swój wyraz w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o treść art. 11 ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., mając na uwadze, iż powództwo zostało oddalone w całości, zaś powód K. K. powinien być potraktowany jako strona która w całości przegrała sprawę. Wysokość kosztów procesu została ustalona w oparciu o § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, na podstawie którego należało orzec jak w pkt 2 wyroku.

W pkt 3 sentencji wyroku na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nieuiszczone koszty sądowe Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa, bowiem na mocy postanowienia z dnia 29 października 2015 r. powód został zwolniony od kosztów sądowych w części, tj. od opłaty od pozwu (k. 42), a analizując sytuację materialną i życiową powoda, przede wszystkim zaś okoliczność, że nadal przebywa on w Zakładzie Karnym, Sąd doszedł do przekonania, iż mało prawdopodobnym jest, aby od czasu kiedy Sąd rozpoznawał wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych, jego sytuacja materialna uległa poprawie.

(...)

(...)

(...)

(...)